

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/102/102/97

DZIAŁANIA WŁADZ I WYSPECJALIZOWANYCH SŁUŻB W CZASIE POWODZI. OCENA PONIESIONYCH STRAT

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Niezwykłe rozmiary tegorocznej powodzi i ogrom wyrządzonych szkód zaskoczyły wszystkich. Choć zdaniem wielu ekspertów katastrofa była nie do uniknięcia, reakcje władz państwowych i ich działania w czasie powodzi stały się przedmiotem krytyki z wielu stron.

W sondażu CBOS¹ realizowanym w trakcie powodzi prosiliśmy badanych o ocenę sprawności działania władz centralnych, a osoby, które bezpośrednio ucierpiały na skutek powodzi - o ocenę poniesionych strat materialnych oraz działań podejmowanych przez władze różnego szczebla i wyspecjalizowane służby.

Mniejsze lub większe straty w powodzi poniosło 4% badanych. Odsetek taki może wydawać się mały, jednak - po wzięciu pod uwagę również członków rodzin respondentów - odpowiada przypuszczalnie paru milionom poszkodowanych, choć trudno o dokładne szacunki.

		CBOS
Czy Pan(i) i Pana(i) bliscy mieszkający z Panem(ią) ucierpiał(eli) bądź poniósł(eśli) straty na skutek tegorocznej powodzi?		
Tak	4%	
Nie	96%	

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (86) przeprowadzono w dniach 24-30 lipca ‘97 na 1118-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

OCENA DZIAŁAŃ WŁADZ

Ocena działań władz centralnych w czasie powodzi nie wypada najlepiej. Ponad dwie piąte (43%) respondentów, którzy bezpośrednio nie zostali poszkodowani, ale mogli, oczywiście, zetknąć się z powodzią i jej skutkami, źle ocenia sprawność działania władz państwowych, tylko jedna czwarta ankietowanych uważa, że działały one dobrze, taki sam odsetek - że średnio.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE NIE UCIERPIAŁY W CZASIE POWODZI (N=1072)

			CBOS
Jak Pan(i) ogólnie ocenia sprawność działania władz centralnych w przypadku tej powodzi?*			
Przedziały na skali			
Źle	1 - 3	43%	
Średnio	4	25%	
Dobrze	5 - 7	26%	
Trudno powiedzieć		6%	
* Badani oceniali za pomocą skali, na której 1 oznaczało „bardzo źle”, a 7 - „bardzo dobrze”. Średnia ocen wyniosła 3,54.			

Opinie o sprawności działania władz centralnych najsilniej różnicują preferencje partyjne badanych² oraz ich stosunek do rządu³. Negatywne oceny najczęściej wystawiają wyborcy Unii Wolności (72%), następnie sympatycy AWS (60%) i ROP (58%), natomiast pozytywne - elektoraty SLD (43%), Unii Pracy (37%) i KPEiR (37%). Wśród zwolenników SLD i KPEiR najwięcej też osób uznaje, że władze spisały się średnio (odpowiednio 35 i 33%). W elektoracie współrządzącego PSL przeważają opinie negatywne (42%), natomiast liczby ocen średnich i dobrych są zbliżone (odpowiednio 28% i 26%).

² V Cramera = 0,25.

³ V Cramera = 0,24.

Przeciwnicy rządu wystawiają władzom centralnym głównie złe oceny (72%), niewielu uznaje, że działały one dobrze (13%) lub średnio (12%). Jednak i wśród zwolenników rządu znaczna liczba (29%) badanych źle ocenia poczynania władz, prawie jedna trzecia (30%) średnio, a tylko ponad jedna trzecia (36%) - dobrze. Natomiast wśród osób deklarujących obojętność wobec rządu opinie negatywne (44%) przeważają nad pozytywnymi (22%).

Oceny sprawności działania władz centralnych wyraźnie zależą też od deklarowanych poglądów politycznych oraz cech społeczno-demograficznych⁴. Bardziej krytyczni w ocenach władz są mężczyźni niż kobiety. Opinie negatywne wyrażają częściej niż inni osoby w wieku od 25 do 54 lat i mieszkańcy miast powyżej 501 tys. ludności. Jednak w regionach szczególnie dotkniętych powodzią, np. południowo-zachodnim i zachodnim, odsetki złych ocen są niższe niż w pozostałych.

Opinie o sprawności działania władz centralnych wyraźnie różnicuje wykształcenie - im ono wyższe, tym częstsze są oceny negatywne (od 30% wśród osób z wykształceniem podstawowym do 67% wśród respondentów z wykształceniem wyższym), a im niższe, tym częstsze dobre oceny. Działania władz centralnych spotykają się z największą krytyką wśród przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji, pracowników umysłowych niższego szczebla i prywatnych przedsiębiorców. Natomiast pozytywne oceny są najczęstsze wśród osób biernych zawodowo oraz pracowników fizyczno-umysłowych i robotników.

Ze względu na niewielką liczebność grupy badanych, którzy ucierpieli bezpośrednio na skutek powodzi, nie można ocenić, czy wymienione czynniki mają również wpływ na ich opinie i oceny.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE UCIERPIAŁY BĄDŹ PONIOSŁY STRATY W CZASIE POWODZI (N=45)

Tabela 2

w procentach

Jak Pan(i) ocenia sprawność działań podejmowanych w czasie powodzi przez:	Źle	Średnio	Dobrze	Trudno powiedzieć	Średnia ocen
	przedziały na skali				
	1 - 3	4	5 - 7		
- władze gminne	28	27	36	9	4,03
- władze wojewódzkie	30	16	31	23	3,72
- władze centralne	43	19	28	10	3,50

⁴ Patrz tabela aneksowa.

Ogólnie rzecz biorąc, respondenci, którzy ucierpieli bądź ponieśli straty w następstwie tej klęski, oceniają sprawność działania władz centralnych podobnie jak pozostali badani. Natomiast lepiej - ich zdaniem - spisały się władze wojewódzkie (tyle samo ocen pozytywnych, co negatywnych), najlepiej jednak władze gminne - w tym wypadku oceny pozytywne przeważają nad negatywnymi. Badanych, którzy nie ucierpieli bezpośrednio na skutek powodzi, nie pytano o ocenę władz lokalnych, zakładając, że nie byłaby ona oparta na ich własnych doświadczeniach.

OCENA STRAT MATERIALNYCH

Zdecydowana większość osób, które ucierpiały na skutek powodzi, ocenia poniesione straty materialne jako duże i bardzo duże.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE UCIERPIAŁY BĄDŹ PONIOSŁY STRATY W OKRESIE POWODZI (N=45)

	CBOS
Jak by Pan(i) ocenił(a) swoje straty materialne wyrządzone przez powódź? Czy były one:	
- bardzo duże - stracił(a)m cały lub prawie cały dobytek (dom, mieszkanie, wyposażenie mieszkania i odzież, warsztat pracy, wyposażenie gospodarstwa, inwentarz, zbiory)	20%
- duże - stracił(a)m znaczną część ze swojego dorobku	52%
- małe - stracił(a)m niewielką część dorobku	24%
- mnie osobiście powódź nie wyrządziła strat materialnych	2%
Trudno powiedzieć	2%

Z dodatkowych analiz wynika, że najcięższe straty - we własnym odczuciu - ponieśli głównie mieszkańcy wsi nie będący rolnikami oraz mieszkańcy dużych miast, respondenci z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym.

DZIAŁANIA SŁUŻB I USUWANIE SKUTKÓW POWODZI

Badani, którzy bezpośrednio ucierpieli lub ponieśli straty na skutek powodzi, na ogół dobrze oceniają działania wyspecjalizowanych służb niosących im pomoc. Opinie o nich są znacznie lepsze niż w przypadku władz różnego szczebla, zwłaszcza centralnych.

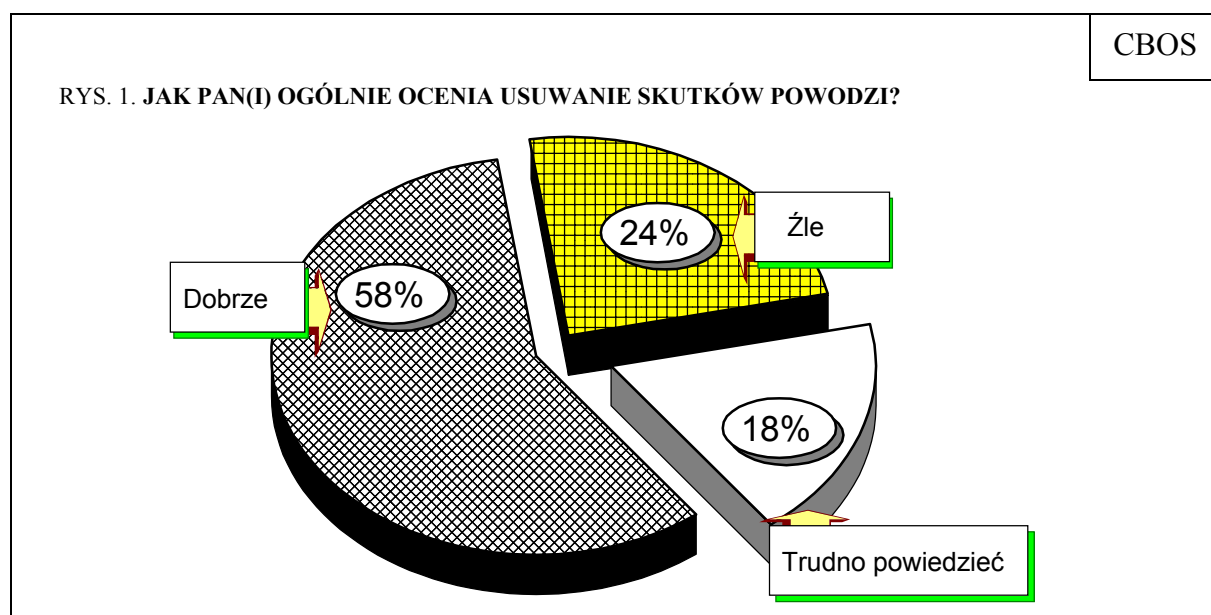
Odpowiedzi osób, które ucierpiały bądź poniosły straty w czasie powodzi (N=45)

Tabela 3 w procentach

Jak Pan(i) ocenia działania w czasie powodzi takich służb, jak:	Źle	Średnio	Dobrze	Trudno powiedzieć	Średnia ocen
	przedziały na skali				
	1 - 3	4	5 - 7		
- straż pożarna	7	5	73	15	5,70
- wojsko	11	10	69	10	5,44
- służby sanitarne, medyczne	12	14	61	14	5,11
- policja	20	13	51	16	4,86

Powodzianie najlepiej oceniają straż pożarną, a stosunkowo najgorzej - policję. Ponad połowa uważa, że usuwanie skutków powodzi przebiega na ogół dobrze, ale ponad dwie piąte bądź to źle ocenia działania w tym zakresie, bądź wstrzymuje się z oceną.

Odpowiedzi osób, które ucierpiały bądź poniosły straty w okresie powodzi (N=45)

★

★

★

Wśród tych, którzy ucierpieli lub ponieśli straty na skutek powodzi, jak i wśród pozostałych badanych przeważają negatywne oceny sprawności działania władz centralnych. Bezpośrednio poszkodowani lepiej oceniają władze lokalne (zwłaszcza gminne) niż centralne. Powodzianie uważają, że lepiej niż władze państwowe spisały się wyspecjalizowane służby, które niosły im pomoc. Najlepsze oceny zyskała straż pożarna. Większość poszkodowanych ocenia poniesione straty materialne jako duże i bardzo duże.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy Pan(i) i Pana(i) bliscy mieszkający z Panem(ią) ucierpiał(eli) bądź ponieśli(eśli) straty na skutek tegorocznej powodzi?

	(%)		
	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	4	96	1118
Płeć			
Mężczyźni	4	96	529
Kobiety	4	96	589
Wiek			
do 24 lat	4	96	155
25-34	5	95	199
35-44	4	96	257
45-54	3	97	172
55-64	5	95	161
65 lat i więcej	4	96	175
Miejsce zamieszkania			
Wieś	4	96	416
Miasto do 20 tys.	4	96	126
od 21 do 100 tys.	3	97	227
101-500 tys.	3	97	225
501 tys.i więcej mieszk.	6	94	125
Region			
Północny	1	99	141
Zachodni	15	85	119
Środkowozachodni	1	99	175
Środkowy	2	98	195
Wschodni	3	97	129
Południowo-wschodni	4	96	180
Południowo-zachodni	5	95	179
Wykształcenie			
Podstawowe	4	96	341
Zasadnicze zawodowe	6	94	331
Średnie	3	97	355
Wyższe	1	99	91
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	4	96	58
Prac.umysł.niż.szczebla	2	98	132
Pracownicy fiz.- umysł.	9	91	72
Robotnicy wykwalifikowani	2	98	142
Robotnicy niewykwalifik.	1	99	61
Rolnicy	5	95	75
Prywatni przedsiębiorcy	7	93	55
Bierni zawodowo			
Renciści	5	95	130
Emeryci	5	95	185
Uczniowie i studenci	0	100	60
Bezrobotni	7	93	84
Gospodynie domowe i inni	2	98	63
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	4	96	134
Sektor państwowy	4	96	122
Sektor prywatny	4	96	281
Spółdzielczość	0	100	16
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 200 zł	4	96	215
201 - 325	4	96	224
326 - 449	6	94	190
450 - 599	3	97	152
Powyżej 599 zł	2	98	173
Ocena własnych war. mater.			
Złe	4	96	258
Średnie	5	95	543
Dobre	2	98	317
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	4	96	60
Raz w tygodniu	4	96	593
Kilka razy w miesiącu	2	98	133
Kilka razy w roku	5	95	239
W ogóle nie uczestniczy	5	95	91
Poglądy polityczne			
Lewica	6	94	253
Centrum	4	96	294
Prawica	4	96	339
Trudno powiedzieć	3	97	231

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia sprawność działania władz centralnych w przypadku tej powodzi? Proszę dokonać oceny na skali, na której 1 oznacza "bardzo źle", a 7 - "bardzo dobrze".

(%)

	1-3 Źle	4 Średnio	5-7 Dobrze	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	43	25	26	6	1072
Płeć					
Mężczyźni	50	23	22	4	508
Kobiety	37	26	28	9	564
Wiek					
do 24 lat	42	21	33	5	149
25-34	55	23	18	4	188
35-44	48	26	22	4	247
45-54	46	27	21	7	167
55-64	35	29	28	8	152
65 lat i więcej	28	23	35	13	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	39	25	27	8	398
Miasto do 20 tys.	42	30	22	5	121
od 21 do 100 tys.	38	28	25	9	218
101-500 tys.	47	19	29	4	217
501 tys.i więcej mieszk.	57	21	18	5	118
Region					
Północny	48	24	24	4	138
Zachodni	40	31	28	1	101
Środkowozachodni	41	25	29	6	174
Środkowy	46	22	23	9	192
Wschodni	48	19	26	9	125
Południowo-wschodni	42	24	25	9	172
Południowo-zachodni	37	30	25	8	170
Wykształcenie					
Podstawowe	30	25	33	12	327
Zasadnicze zawodowe	42	28	26	3	310
Średnie	49	23	22	5	344
Wyższe	67	17	11	5	90
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	67	13	13	7	56
Prac.umysł.niż.szczebla	60	23	14	4	129
Pracownicy fiz.- umysł.	48	21	28	3	65
Robotnicy wykwalifikowani	44	25	28	3	139
Robotnicy niewykwalifik.	40	27	26	7	61
Rolnicy	49	22	19	9	71
Prywatni przedsiębiorcy	57	28	12	3	51
Bierni zawodowo					
Renciści	32	25	33	9	124
Emeryci	31	27	30	12	176
Uczniowie i studenci	31	21	35	13	60
Bezrobotni	43	26	29	2	77
Gospodynie domowe i inni	30	36	32	2	62
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	49	27	15	9	129
Sektor państwowy	52	22	22	4	117
Sektor prywatny	55	23	21	1	270
Spółdzielczość	26	34	29	11	16
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	44	21	28	8	206
201 - 325	36	27	30	7	213
326 - 449	39	26	30	5	179
450 - 599	48	23	27	3	147
Powyżej 599 zł	52	22	18	8	169
Ocena własnych war. mater.					
Źle	43	19	28	10	248
Średnie	39	28	26	6	514
Dobre	49	23	22	5	310
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	46	16	31	8	57
Raz w tygodniu	46	25	23	6	568
Kilka razy w miesiącu	36	34	23	7	130
Kilka razy w roku	40	22	32	6	228
W ogóle nie uczestniczy	44	20	25	11	86
Poglądy polityczne					
Lewica	25	28	42	6	239
Centrum	47	30	20	3	282
Prawica	63	14	18	5	327
Trudno powiedzieć	28	30	27	15	224